Akár holnap visszamennének

Egy évig a Szovjetunióban

A lemezjátszón orosz népdal forog. Az „Ivuska" jól ismert, kedves dallama betölti a szobát. Körülöttünk albumok, fényképek. Azokkal a Móra kollégistákkal beszélgetek, akik az elmúlt tanévben a Szovjetunióban jártak. A Móra napok egyik nagyon érdekesnek ígérkező programja az ő élménybeszámolójuk lesz. Ehhez próbálják most összeválogatni az „anyagot". Amit mind el szeretnének mondani, ahhoz nem egy este, de egy egész nap se lenne elég. Úgy döntenek hát, hogy levetítenek egy filmet és megmutatják a legszebb színes diákat — a többi meg majd kialakul. Már nincs szükség arra, hogy a lemezek, képek teremtsenek „oroszos" hangulatot. Talán el is felejtik, hogy a kollégiumban vagyunk. Mesélnek... mesélnek...; egymás szavába vágva.

Én meg komoly bajban vagyok. Nem is tudom, mit jegyezzek fel, mit írjak meg. Nehéz válogatni.

Leningrádtól — Buharáig

Először talán arról, hogy hol voltunk, merre utazgattunk. — segítenek. — Az ötödévesek Moszkvában, a negyedévesek Asztrahányban töltötték az évet. És ezeken kívül? Leningrád, Tallin, Riga, Kijev, Jereván, Szocsi, Baku, Buhara, Szamarkand, Taskent — röpködnek a városnevek, alig győzöm írni.

Mi tetszett a legjobban? Mindenkinek más. Akinek a fehér éjszakák idején sikerült Leningrádba utaznia, az csak erről tud felsőfokban beszélni. — Tavasszal Kijev a legszebb! — ez közös vélemény. Az egész moszkvai csoport volt a kijevi kulturális fesztiválon. Kijev az a város, amelyik hangulatában, klímájában leginkább emlékeztet Magyarországra. Elég a gesztenyefákkal szegélyezett Krescsátyikon — a város főutcája — végigsétálni, az ember egészen otthon érzi magát.

Akik Közép-Ázsiában jártak, azok tették meg a lehosszabb utat. Moszkva—Buhara repülőn közel hat óra. És egy egészen más világba kerültek! Kétezeréves minaretek, csodálatosan szép keleti paloták, lopva megleset muzulmán istentisztelet, kaftános, turbános férfiak, teázók, ahová nők nem mehetnek be, a bazárok iszonyú lármája, színes forgataga — igazi Kelet.

Elmondják azt is, hogy a havi 70 rubeles ösztöndíjból azért sikerült ilyen nagyszabású utazásokat tenni, mert a közlekedés lényegesen olcsóbb, mint nálunk. Érdekes, hogy a vonat és a repülőjegy ára közötti különbség szinte minimális. A diákok — külföldi ösztöndíjasok is — előnyösebb helyzetben vannak: a tanév ideje alatt diákigazolvánnyal bárhová válthatnak félárú jegyet.

Borscs, scsi, saslik

Közben teát készítenek. Aranybarna színű, kicsit kesernyés — „oroszosan" főzik itthon is, úgy ahogy megszerették. Erről rögtön speciális nemzeti ételekre terelődik a beszélgetés. Borscs, scsi, pilmény, délen saslik, keleten plov és zöld tea — sorolják gyorsan. Természetesen mindegyiket meg is kóstolták. Ételek, — vendéglátás, — vendégszeretet. Legérdekesebb az üzbég vendéglátás. Az alacsony asztalkát törökülésben, párnákon kell körbeülni. A legnagyobb megtiszteltetés az — csak nagyon kedves vendégnek jár ki — ha a háziasszony saját kezével hajít néhány szem főtt rizst a vendég szájába. Minden étkezés után elmaradhatatlan a zöld tea, melyet fül nélküli, karcsú csészéből, pialából isznak. (Az üzbég etikett szerint három ujjon kell egyensúlyozni — kész zsonglőr mutatvány.)

Vendégségben a dékánnál

Legtöbbet persze az orosz vendégszeretetet élvezték. Tanáraik, diáktársaik mindent megtettek, hogy jól érezzék magukat. Asztrahányban november 7-én minden magyar hallgatót, egy-egy orosz család látott vendégül. Egy közülük magánál a dékánnál ünnepelt. A moszkvai csoport egyik tanára többször meghívta a lakására az egész társaságot. Több tanárral baráti kapcsolatuk volt. Általános megfigyelésük, hogy kint sokkal közvetlenebb a tanár-diák viszony. A diákok között viszont érdekes szokás a magázódás, csak közelebbi ismerősök tegezik egymást.

Újabb és újabb képek kerülnek elő. Végiglapozok egy moszkvai albumot. A Nagy Színház képénél apropos-ként arról beszélnek, hogy milyen sok remek előadást láttak, hangversenyt hallgattak. Még a híres Taganka színházba is sikerült jegyet szerezniük, pedig oda a moszkvaiak közül is kevés jut el.

Mesélnek még a város nevezetességeiről (megunhatatlan élmény Moszkvát „felfedezni"), kirándulásokról, tanulásról, barátokról. Kis „story"-kat idéznek. „Emlékszel..." — kezdik újra és újra. Ez már főleg azoknak érdekes akik ott voltak. Azt kérdezem inkább hogy mi volt, amit a legnehezebben szoktak meg. — Moszkvában a tél, Asztrahányban a nyári hőség (40°). — válaszolják azonnal. — És mindenütt a sorban állás.

A kellemetlen emlékeket az ember mindig könnyebben elfelejti. Így vannak ők is ezzel. Hogy igazán jól érezték magukat kint, azt bizonyítja, hogy bármelyikük kész lenne akár holnap visszaindulni.

SARKADI NAGY EMÍLIA

Nagyüzem az egyetemi bajnokságban

A Felsőfokú Intézmények Bajnokságának legújabb eredményei:

Női kosárlabda: BTK—FÉT: 35:20
Orvoskar—Gyógyszerészkar: 46:31

Labdarúgás: Vasútforgalmi Technikum—Gyógyszerészkar: 5:1
BTK—FÉT: 12:1
Orvoskar—Gyógyszerészkar: 5:0
BTK—JTK: 1:4
Katonatiszti Főiskola—FÉT: 4:0

Férfi kosárlabda: Orvoskar—Gyógyszerészkar: 43:28
FÉT—JTK: 2:0 (a jogászok nem jelentek meg a mérkőzésen)

Szegedi egyetemi válogatott—Szarvasi Főiskola 5:2 (2:0)

Főiskolai bajnoki mérkőzést játszott április 17-én a szegedi egyetemek labdarúgó válogatottja. A *Visi — Gera, Stumpf, Bak, Papp, Bánfalvi, Tóth (Dombi), Pataky, Raskó, Rajcsányi, Bozóki (Tábori)* összeállítás gárda 5:2 arányú biztos győzelmet aratott a Szarvasi Tessedik Sámuel Mezőgazdasági Főiskola csapata felett. A szegediek góljait Dombi, Raskó, Rajcsányi, Bozóki és Tábori szerezte. Egyetemi válogatottunk ezzel a győzelmével bejutott a főiskolai bajnokság legjobb 8 csapata közé. — További sikereket kívánunk a csapatnak!

Móra Kupa

Kollégiumi vándorkupát alapított a JATE Móra Ferenc Kollégiuma. A Móra Kupáért minden évben a kollégiumi napok keretében mérkőznek meg a társkollégiumok kosárlabda csapatai. A vándorkupa akkor kerül valamelyik csapat birtokába véglegesen, ha azt három egymást követő évben elnyeri. Lapzártáig egy mérkőzést játszottak le: *Móra Ferenc Kollégium—Petőfi Sándor Leánykollégium 53:3 (!).*

Új úton a foci — SZEOL nélkül?!

A Marseilles-i „katasztrófa" újjáteremtő katarzisként rázta fel a magyar labdarúgást. Úgy tűnik egészséges irányban fejlődik „nemzeti ügyünk". Erős kézzel termtettek rendet a futball szervezeti életében, a bajnokságban és a játékosok berkeiben is. Az egész ország aggódó figyelemmel kísérte és kíváncsian várta a Hoffer-Kapocsi kettős úgyszólván újonc válogatottjának belgrádi bemutatkozását, amely reménytkeltőnek bizonyult. A válogatott Szegeden készült fel a jugoszlávok ellen és a Dózsa elleni edzőmérkőzésen a rossz idő ellenére is mintegy 8 ezer ember volt kíváncsi rájuk.

Szegeden tehát jelenleg is megvan az érdeklődés a labdarúgás iránt — a sok csalódás ellenére is. A bajnokság kezdete előtt városszerte nagy várakozással tekintettek a SZEOL szereplése elé, amely a tabella jelenlegi állása szerint és a csapat játéka alapján csődöt mutat, és a jövő sem biztat semmi jóval. Mi lehet a „gyászos" szereplés oka?

Az első mérkőzésen a Pécsi Dózsa ellen a gárda elvesztette első hazai mérkőzését 3:1-es vezetés után, balszerencsés körülmények között. A soronkövetkező három mérkőzésen újabb „betlizés" következett, végül az SBTC ellen szerencsével maradt itthon az egyik pont!

Csapatukból kiábrándult szurkolók keresik a magyarázatot, akiket kedvenc csapatuk egyáltalán nem kényeztetett el idáig, hiszen egy-egy esetleges, felvillanó ötpercnyi jó játék után mindig „hideg zuhany" következett. A csapat vezetői szintén tanácstalanul állnak e jelenség előtt, és pechszériára, sérülésekre hivatkoznak. Ha mindezeket elfogadjuk, végső soron ez nem menti a csapat szereplését és felkészítését. A második félidőre rendszerint „kipukkad" a gárda, emellett a kapusok feltűnő indiszponáltsága és megfelelő középhátvéd hiánya állandó tényezőként jelentkezett az eddigi mérkőzéseken.

A sorozatos sikertelenségek kapkodást eredményeztek, s az eddig sem túlságosan koncepciózus szakosztályvezetésben szinte fejetlenség uralkodik. Úgyszólván mérkőzésről mérkőzésre más volt a középhátvéd: Dávid, Kővári, Várhelyi I., Molnár és Bánfalvi is a SZEOL-ban debütált ezen a poszton. Vajon mi lett volna, ha edzőmérkőzéseken kipróbálva a saját nevelésű Emődit, az ifjúsági válogatott játékosát bevetik, természetesen megfelelő bizalommal pályára küldve. Azt nem lehet mondani, hogy nem nyúltak a fiatalokhoz, de minden nevelő következetességet nélkülöztek. Mintha azt várták volna, hogy úgy mutatkozzanak majd be az első csapatban, mint Rábay edzősége alatt Kozma Mihály! S főleg akkor nyúltak hozzájuk, mikor már baj volt, de „természetesen" akkor sem tervszerűen. Pedig Ladányi, Emődi, Wennert, Kozma II., Czompó, Róth, Farkas nagyon tehetségesek!

Ha már az okokat keresük és a csapatépítésnél tartunk szólni kell az erősítésekről is, amelyek a sérüléseket is beszámítva, megint nem sikerültek. A múlt szezonban megerősödött a középpálya Bánfalvival és Patakyval, de az ő jelenlétük, beleértve a legújabb szerzeményeket is, a SZEOL-nak kevés, viszont úgy tűnik a Komló-nak sok az eltávozásuk. Jelenleg van egy hallhatatlanul erős középpálya: Bánfalvi, Pataky, Varga, Dávid, Ruttkay, Pikó, Vörös Csömör, Pálinkás, de közülük legfeljebb három játszhat saját posztján mérkőzésenként elöl pedig a jól fejelő Vass jelenti a csatársort. A védelemben szélsőhátvédként Várhelyi III., Molnár és Kerekes talán megállná a helyét, ha volna középhátvéd, de nincs. Így derült aztán ki nem először, hogy az erősítések ad hoc alapon történtek, s éppen úgy nélkülözték a megfelelő koncepciót, mint a csapatépítés egyéb vonatkozásai. Pedig tervszerűség nélkül nincs eredmény! S itt már nemcsak edzői dolgokról van szó, hanem főleg a szakosztályvezetés hiányosságairól.

Mindezek mellett indokolt lenne sajnos a játékosok időnkénti ellenőrzése a mérkőzések előtt, hogy lelkiismeretesen készüljenek a vasárnapi mérkőzésre, s ne például a „Szeged-ben koncentráljanak."

Még egyet a közönségről. Az aggódó szurkolók kulturált közönség módján kellene, hogy biztassák és segítsék csapatukat, s ne rossz szájízű „B" közép módján az ellenfél szurkolóit provokálva töltsék ki heti mérgüket. Így történhetett meg, hogy a Honvéd ellen például egyetlen „Hajrá SZEOL" nem hangzott el.

Meggyőződésem, hogy a szakvezetés is keresi a megoldást és meg fogja találni azt. Remélem, hogy az illetékesek és az olvasók nem felelőtlen okoskodásként vagy rosszindulatú kritizálásként fogják fel az elmondottakat, mert a cikk íróját a városszerte érzett aggodalom, segítőkészség és egészséges türelmetlenség vezette. Hajrá SZEOL!

ZSEMBERY ANTAL

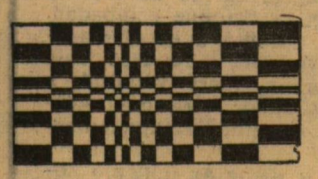

SAKK

Rovatvezető: dr. Mosonyi Kálmán

MÁRTÍROK A SAKKOZÓK KÖZÖTT

Elhangzottak a díszsortüzek, az ünnepi beszédek, elmúlt a nagy ünnep, felszabadulásunk 25. évfordulója. Az ünnepnapok elmúltával gondoljunk azokra is, akiknek későn jött a felszabadulás, akik az embertelen kor áldozatai lettek. A fasizmus áldozatai között sok sakkozó is van, emlékezzünk rájuk.

Szergej **Belavenetz** mérnök, sakkmester 31 éves korában Moszkva védelmében egy aknavető osztag parancsnokaként áldozta életét hazájáért és az emberi haladásért. Fiatal kora ellenére ismert volt már a neve mint mérnöké is, hiszen kitüntette magát a mezőgazdaság villamosítása érdekében végzett munkájával, mint sakkmesteré és könyvíróé is. Két sakkönyve — hála Tóth László egyéni bátorságának és emberségének — már a felszabadulás előtt megjelent nálunk is. Nyikoláj **Rjumin**, aki Botvinikkal együtt tünt fel, s már fiatal korában az egyik legnevesebb szovjet sakkozó volt. Moszkva evakuálása után halt meg. Leonid Ivanovics **Kubbel**, a világ egyik legnagyobb végjátékszerzője Leningrád hosszú ostromának lett az áldozata, nem tudjuk, hogy közvetlenül a hadicselekmények okozták-e a halálát, vagy az ostrommal járó nélkülözések.

De nemcsak a Szovjetunióban estek neves sakkozók a fasizmus áldozatául. **Landau** sakkmestert, feleségét és három gyermekét Hollandiában tüzként végezték ki a náci megszállók, dr. Karel **Treybal** cseh sakkmestert fegyverrejtegetés címén ítélték halálra és végezték ki egy terrorakció során. Prága mellett egy kisváros járásbíróságának volt az elnöke, 56 éves, nem valószínű, hogy a vád igaz lett volna, inkább elrettentés céljából gyilkolták meg. Az öreg David **Przepiorka** lengyel mester halála talán a legsúlyosabb bűn volt valamennyi között. A debreceni mesterverseny óta hazánkban olyan népszerű „Pipi" öreg volt már. Kínában meglátta, hogy egy kávéházban sakkverseny folyik, elfelejtette a ruháján levő sárga csillagot, hogy neki tilos kávéházba belépni, s bement megnézni a versenyt. Ezért a „bűnéért" ölték meg. A női sakkozás verhetetlen világbajnoka, **Stephensonné**, Vera **Menchik** London bombázásakor egy ház romjai alatt lelte halálát. S a nagyokon kívül egész Európában sok áldozata volt még a kisebb sakkozók között is a háborúnnak. Nem kímélte a fasizmus a saját népét sem. Klaus **Junge**, aki az akkori idők legnagyobb fiatal ígérete volt, hiszen már Aliechint és Kereszt is legyőzte, egyenruhát kapott, s a háború utolsó napjaiban esett el — még 18 éves sem volt akkor!

Hazánkban is sok áldozata volt a sakkozók között a fasizmusnak, annak ellenére, hogy néhányan idejében emigráltak. Lilienthal Moszkvában, Steiner Lajos Sydneyben, Pikler pedig Malasyiában talált új otthont magának. Említsük meg Délmagyarország legjobb sakkozójának, a békéscsabai **Gruber** Sándornak a nevét, aki családjával nyomtalanul elveszett, azt sem tudjuk, merre, vagy **Dénes-Drucker** Józsefét, akit Cservenkánál lőttek agyon munkaszolgálatos társaikkal együtt a keretlegények. A sakkozók ezreit azonban legsúlyosabban a két állandó olimpikonnak, **Steiner** Endrének és **Havasi** Kornélnak a halála érintette.

Melyikük volt a nagyobb? nem lehet eldönteni. **Steiner** Endre lassú, megfontolt játékos volt, aki nagyokat „aludt" az állásain, de igen gyakran produkált nagyon szépet. Egységes terv alapján építette fel a játszmáit, elsősorban sztratéga volt, de a kombináció is erős oldala volt. Talán legjellemzőbb rá az az eset, amelyet Vajda Árpád mesélt el a stockholmi olimpiáról. A magyar csapat bajnok már nem lehetett, a második helyhez elég volt, ha az egyetlen folyó játszmában Steiner remist csinál. Fülébe súgták: „Bandi, a remis is elég!", de Steiner se lát, se hall, csak gondolkodik tovább. A csapat kétségbeesik, elaludt, vagy mi van vele? Végül Vajdának jut eszébe, meg kellene nézni az állást is. Megnézte és megnyugodott, nincs semmi baj! Nem is volt, Steiner az olimpia egyik legszebb játszmáját nyerte aznap. Amikor öccse, Lajos Ausztráliába költözött, ő itthon maradt, s Budapest bombázásakor halt meg egy ház romjai alatt.

Havasi Kornél elsősorban taktikus volt, éles, kombinatív és nagyon megbízható játékos. Soha nem produkált óriási eredményt — talán a túlzott szerénység, az ambíció hiánya is okozta ezt — de soha nem maradt le, rosszul nem szerepelt. A húszas években nagy munkát végzett, hogy a lényegében csak Budapesten meglevő magyar sakkozásnak vidéken is híveket toborozzon. Kedves, rokonszenves egyéniségét jellemzi, az ekkor rárágadt „Kornélka mester úr" becenév is. Postatisztviselő volt, számvevőségi tanácsos. A bécsi országúton gyalogmenetben hajtották társaival együtt 1944 decemberében Németország felé. Legyengült szervezete csak a határig bírta, Bruckban temették el.

Steiner hatszor, Havasi nyolcszor vett részt Magyarország csapatában az olimpián, mindketten háromszor nyertek arany- és kétszer ezüstérmet. Összteljesítményük imponáló, Steiner 66 százalékot ért el, Havasi 67 százalékot. Emlékezzünk rájuk egy-egy olimpiai játszmájukkal!

Világos: **Anderson** (USA). Sötét: **Steiner** Endre (Magyarország). Hamburg, 1930. **1. d4, Hf6 2. c4, e6 3. Hc3, Fb4 4. Fd2, 0—0 5. f3, d5! 6. Vc2, Hc6 7. e3, e5!** (Világos óvatos kezdésére sötét erélyes ellenjátékkal reagál, s kezébe veszi az irányítást.) **8. de: He5: 9. Hd5: Hd5: 10. cd: c6 11. 0—0—0** (Gyors vesztére vinne 11. dc: Ff5! 12. e4, Fe4: 13. fe: Fd2: 14. Vd2: Vh4+) **Fd2: 12. Bd2: cd: 13. He2, Hc4 14. Bd3, Va5 15. b3, Va3 16. Kb1, Ff5 17. e4, de: 18. fe: Fe4: 19. Vc4: Fd3: 20. Vd3: Bfd8 21. Vg3, Bd1+ 22. Kc2, Bad8 23. Vg5, Va2 24. Kc3, B8d3.** Világos feladta.

Havasi (Magyarország) — **Sacconi** (Olaszország). Folkestone, 1933. **1. d4, d5 2. c4, e6 3. Hc3, Hf6 4. Fg5, Fe7 5. e3 0—0 6. Hf3, Hbd7 7. Bc1, c6 8. Vc2, Be8 9. a3, a6 10. Fd3, dc: 11. Fc4: b5 12. Fa2** (Végre itt az alkalom, hogy a nagy taktikus Havasi elterhessen az elmélettől.) **c5 13. 0—0, Fb7 14. Bfd1, Bc8 15. Ve2, Vb6 16. He5, He5: 17. de: Hd5 18. Hd5: Fd5: 19. Fe7! Fa2: 20. Fh4, Vb7** (Sötét az ellenkező színű futárokra számít. Végjátékban azok valóban valószínűsítik a remist, viszont itt messze vagyunk a végjátéktól.) **21. Vg4, Kh8 22. Bd6, b4?** (Beleesett a csapdába, Fd5 volt szükséges.) **23. Bcd1, ba: 24. Ff6!** és sötét feladta, mert **gf: 25. ef: Bg8 26. Bd8** után a matt védhetetlen.

TANULJ KOMBINÁLNI!
Silberstein—Gyementyev
Szovjetunió, 1969.

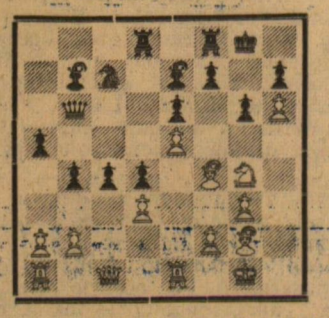

Világos: Kg1, Vc1, Ba1, Be1, Ff4, Fg2, Hg4, gy: a2, b2, d3, e5, f2: g3: h6 (14).
Sötét: Kg8, Vb6, Bd8, Bf8, Fb7, Fe7: He2, gy: a5, b4, c4, d4, e6, f7: g6: h7 (15).
Világos gyönyörűen fejezte be a támadását. Hogyan?

Megfejtés az előző számból:
Bánfalvi—Szilágyi: 1. Vh3, h6 2. Hf7:!, Fd4 = 3. Fe3! Bf7: (Nem volt jó **Fe5: 4.** Ve3: Bf7: 5. Bf7, Kf7: 6. Ve6= Kg7 7. Bf1, Vd7 8. Vf6+, Kh7 9. Vf8 miatt) **4. Bf7:, Kf7: 5. Ve6+, Kg7 6. Fd4: cd: 7. Bf1, h5 8. Bf7+ Kh6 9. Bf6** és sötét feladta.

SZEGEDI Egyetem

A József Attila Tudományegyetem, a Szegedi Orvostudományi Egyetem és a Tanárképző Főiskola lapja. Megjelenik havonta kétszer. Felelős szerkesztő: Fenákel Judit. Szerkesztőség: Szeged, Liliom u. 10. József Attila Tudományegyetem KISZ-klubja. Telefon: 15-451. Kiadásért felel: Kovács László, a Csongrád megyei Lapkiadó Vállalat igazgatója. Kiadóhivatal: Szeged, Magyar Tanácsköztársaság útja 10. Telefon: 13-116, 13-500. A lapot az intézmények pártbizottságai terjesztik. Ára: 1 forint. Előfizetés egy évre: 17 forint.
Szegedi Nyomda